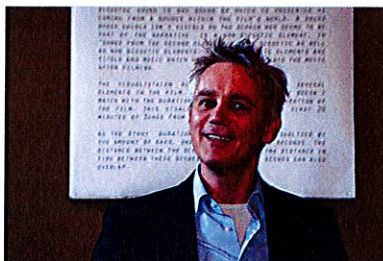

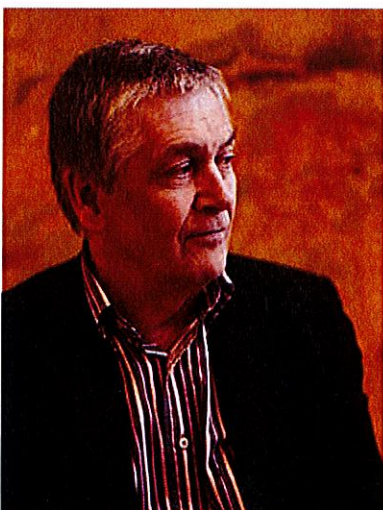
Testosteron in de klas? Laat jongens uitrazen!

Meesters gaan anders om met jongens dan juffen, zeggen deskundigen.
RUBEN OPPENHEIMER

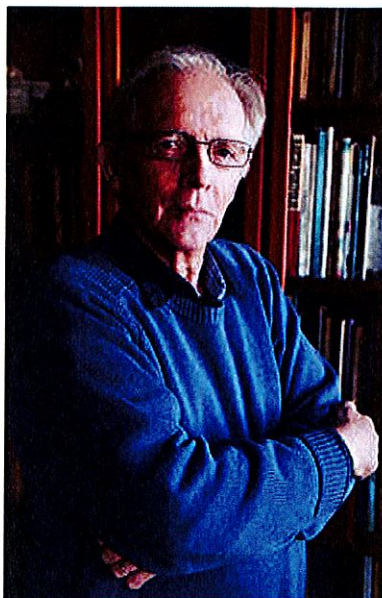

Robert-Jan Kooiman is initiatiefnemer van de beweging Meestert! die meer mannen voor de klas wil krijgen. Dat weinig mannen voor basisonderwijs kiezen heeft volgens hem verschillende oorzaken: het (achterhaalde) imago van knippen en plakken, de lage status en het lage salaris, vooral voor oudere docenten.

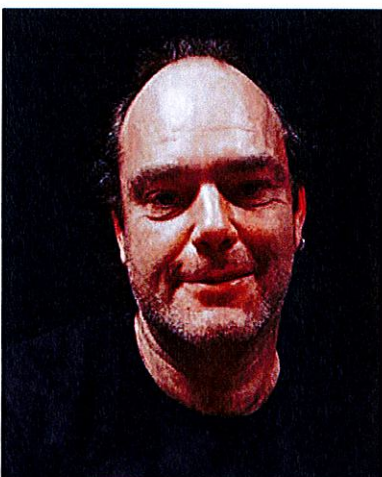

Louis Tavecchio is emeritus hoogleraar pedagogiek en is gespecialiseerd in het belang van mannen in de kinderopvang

en op school. Hij gaat onderzoek uitvoeren op 27 scholen in Zaandam. Doel is om het onderwijsprogramma beter af te stemmen op de behoeften van leerlingen.

Lauk Woltring is gedragsdeskundige en houdt zich al 40 jaar bezig met de prestaties van jongens in het onderwijs. Hij schreef twee boeken waarin hij pleit voor een vorm van onderwijs die beter aansluit bij jongens.
MARNIX SCHMIDT

Maarten Willemsen is pedagoog en geeft presentaties over de werking van het jongensbrein. Zijn tips aan docenten: 1. Als je iets uitlegt, check dan bij de jongens of ze het gesnapt hebben. Hun trots zit in de weg. 2. Jongens hebben een korte

spanningsboog. Geef liever tien korte instructies dan twee lange. 3. Gebruik beeld.

Jongens presteren minder goed op de basisschool dan meisjes. En de scores gaan alleen maar verder achteruit. De oorzaken? Het onderwijs is te talig, het past niet genoeg bij de ontwikkeling van jongens, en er zijn te weinig meesters.

BETTINE WINTERS

TE VEEL TAAL

Rekensommen moeten gewoon rekensommen zijn

Alle deskundigen die zich zorgen maken over de prestaties van jongens hebben het erover. Het onderwijs is 'taliger' geworden, zeggen ze, en taal is nou juist niet de sterkste kant van jongens. Dat komt doordat het brein van jongens anders rijpt dan dat van meisjes, zegt emeritus hoogleraar pedagogiek Louis Tavecchio.

„Al aan het begin van de basisschool lopen meisjes gemiddeld een tot anderhalf jaar voor op jongens in lezen en schrijven. Neuropsycholoog Jelle Jolles houdt de voorsprong van meisjes op taalgebied op een jaar. Hij voegt eraan toe dat het meisjesbrein met het onderwijs van de laatste twintig jaar in het voordeel is.”

Het talige onderwijs manifesteert zich op allerlei manieren. De Cito-toets bestaat voor een belangrijk deel uit taalopgaven en ook voor rekenen wordt veel taal gebruikt. „Leerlingen moeten eerst een heel verhaal lezen voor ze kunnen gaan rekenen.” Dat kan problematisch uitpakken. Tavecchio wijst op een

uitspraak van toenmalig voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Robbert Dijkgraaf. Hij stelde dat kinderen die goed zijn in rekenen en wiskunde maar niet in taal, een steeds groter probleem hebben.

De hoogleraar heeft een verklaring voor de komst van de taalsommen. „Toen de meiden achterbleven in rekenen, wilden we alles doen om hun resultaten te verbeteren. We wilden hen - terecht - emanciperen, ook op dit gebied. Mogelijk komen die verhaaltjessommen daar uit voort. Taal ligt de meeste meisjes goed en de verhalende sommen werken daarom voor hen beter.”

Jongenspedagoog Maarten Willemsen herkent de nadruk op taal ook in de manier waarop juffen omgaan met leerlingen. Hij noemt als voorbeeld de gesprekskring waarin op maandag het weekend wordt besproken. Voor meisjes is zo'n kring fijn, want zij kunnen empathie tonen en anderen laten uitpraten. Van veel jongens is dat te veel gevraagd. „Jongens moeten die werkvorm ook leren beheersen, maar het moet niet de enige vorm zijn.”

Er zijn genoeg manieren om jongens te prikkelen, maar die manier van werken wordt niet toegepast, zegt Willemsen. „Jongens zijn gek op spelvormen. Bijvoorbeeld een stelling innemen door in een bepaalde hoek te gaan staan.” Hij snapt waarom die jongensmanieren minder aan bod komen met bijna alleen maar juffen voor de klas. „Zij herkennen het gedrag van jongens niet vanuit hun binnenste.”

Willemsen: „Jongens worden in hun jongensidentiteit onderdrukt. Ze mogen niet rennen, want dan kunnen ze vallen. Als er dan een gat in hun broek zit, krijgt de school boze moeders aan de deur. Maar als je jongens zo snel mogelijk binnen wilt hebben na het buitenspelen, dan moet je roepen: 'Wie het eerste bij de deur is.'”

ANDERE ONTWIKKELING

Jongens leren van fysiek onderwijs

Jongens zijn nog niet aan schrijven toe als ze zes jaar zijn, omdat hun fijne motoriek dan nog niet genoeg ontwikkeld is. Ze zouden dat minstens een jaar later moeten leren dan nu het geval is. Vanaf groep vier op z'n vroegst, zegt jongenspedagoog Maarten Willemsen.

Dit is het belangrijkste argument van de critici die vinden dat het onderwijs niet goed is afgestemd op jongens: hun brein ontwikkelt zich anders dan dat van meisjes. „Het rijpt later en werkt aanvankelijk minder efficiënt. Jongens hebben een andere hormoonhuishouding.” Dat de resultaten van jongens achterblijven, heeft niets met hun intelligentie te maken, maar met fysieke omstandigheden en de omgeving waarin ze leren.

Gedragsdeskundige Lauk Woltring: „De ontwikkeling van de grote motoriek en de visuele en ruimtelijke ontwikkeling gaan sneller dan bij meisjes, maar verder is de breinontwikkeling van jongens in alles langzamer dan bij meisjes.” In de taalontwikkeling, fijne motoriek die nodig is om te schrijven, de sociale en emotionele ontwikkeling liggen de meeste meisjes voor op de meeste jongens. Van jongens kan daarom niet hetzelfde verwacht worden als van meisjes.

Daar komt nog bij dat jongens worden gedreven door testosteron waardoor ze moeilijk kunnen stilzitten en zich minder goed lange tijd kunnen concentreren.

„Testosteron zet aan tot exploreren, actie, erop uit trekken. Het is daarom goed om jongens, na dat lange stilzitten in de klas, vaker even te laten uitrazen”, zegt Louis Tavecchio. Hij en zijn collega's Willemsen en Woltring pleiten daarom alle drie voor meer fysiek onderwijs. Daar leren jongens van.

Tavecchio: „Er is in Engeland een onderzoek gedaan onder jongens die achterbleven met schrijven en

lezen. Ze gingen buiten leren. Er werden wedstrijden gehouden, er werd van alles gebouwd, zoals een leslokaal in de open lucht, en tussen de bedrijven door kregen ze les. Hun resultaten vlogen vooruit. Lang stilzitten en netjes doen wat gezegd wordt zijn nu eenmaal niet de sterkste punten van jongens.”

De deskundigen benadrukken dat ze het over het gemiddelde meisje en de gemiddelde jongen hebben. Er zijn aan beide kanten uitzonderingen. Sommige meisjes kunnen ook niet stilzitten en er zijn genoeg jongens die zich moeiteloos lange tijd kunnen concentreren. „Je moet de verschillen niet overdrijven, maar het is nog onzinniger om ze te ontkennen.”

MEER MEESTERS

Juffen zijn niet slecht, er zijn er alleen te veel

Als er meer mannen voor de klas komen, worden er minder jongens naar het speciaal onderwijs gestuurd. Daarvan is Robert-Jan Kooiman, initiatiefnemer van de beweging Meestert!, overtuigd. „Meesters gaan anders om met leerlingen met gedragsproblemen, slechte concentratie en pesten.” Ze dragen drukke leerlingen bijvoorbeeld op om even buiten een rondje te gaan rennen. Of ze houden een kind dat het moeilijk vindt om zich op het rekenen te concentreren, gefocust door af en toe een balletje naar dat kind te gooien.

Meesters begrijpen jongens beter dan juffen, omdat ze zelf jongens waren. Ze herinneren zich dat ze ook niet konden stilzitten en weten hoe ze daar mee om moeten gaan. Kooiman: „We moeten eens nadenken waarom er 2,5 keer zoveel jongens in het speciaal onderwijs zitten.”

Er zijn meer verschillen tussen een man of een vrouw voor de klas. Het valt Kooiman op dat meesters vaker iets van hun hobby's in de les

verwerken. Sport, muziek of geschiedenis, bijvoorbeeld. „Sommige kinderen haken af als je alle lessen via de vaste lesmethodes volgt. Als je de taalles ophangt aan het verhaal over het Paard van Troje, spreek je ook andere kinderen aan.”

Hij zegt niet dat juffen slecht werk doen, er zijn alleen te veel juffen. Inmiddels is 86 procent van de onderwijzeressen op de basisschool vrouw. „Diversiteit is echt een probleem in het onderwijs.” Niet alleen zijn er te weinig mannen, er zijn bijvoorbeeld ook te weinig allochtone leraren. „In Amsterdam staan bijna geen Amsterdammers voor de klas, maar mensen uit de polder.”

Die diversiteit is nodig om voor alle leerlingen voorbeelden te geven. Als jongens een man voor de klas zien staan, zijn er altijd een paar die denken 'dat wil ik ook'. Hetzelfde geldt voor allochtone leerlingen die zien dat een allochtone leraar een gerespecteerd beroep heeft. Nu associëren kinderen de basisschool met witte juffen.

Kooiman weet dat het gevoelig ligt wat hij zegt. „Ik zeg niet dat mannen beter zijn dan vrouwen”, benadrukt hij daarom extra. „Wie dat zegt, maakt van het meesterprobleem een vrouwenprobleem. Het gaat me erom dat meesters iets toe te voegen hebben.”